

★ **Content** ★

Sr. No.	Topic	Page No.
01	HYGIENE AND SANITATION - SMILING BEYOND THE MASKS A. Arun, A; V. Akshaya* ; S. Kanimozhi	1
02	WATER, SANITATION, HEALTH AND HYGIENE Mr. K. S. Ban	4
03	SANITATION AND HEALTH Mr. Bharat V. Pallegad	6
04	A STUDY OF SOCIAL RESPONSIBILITY OF BUSINESS Dr. Bharat Dahe	9
05	SWACHH BHARAT ABHIYAN: A COMPREHENSIVE EVALUATION OF INDIA'S NATIONAL CLEANLINESS CAMPAIGN AND ITS IMPACTS Dr. Pravin Sonune	12
06	WASTE MANAGEMENT IN HOTEL INDUSTRIES: - A STUDY ON STAR HOTELS Dr. Rupasi Das	15
07	SANITATION AND ENVIRONMENT: ISSUES AND CHALLENGES Dr. S. R. Manza	17
08	SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOAL ZERO HUNGER AND INDIA Dr. S. E. Ghumatkar	21
09	ROLE OF PANCHAYAT RAJ INSTITUTIONS IN SWACHHA BHARAT MISSION IN INDIA Dr. Siddharth Gangale	26
10	PROBLEMS CAUSED BY UNHYGIENIC ENVIRONMENT Dr. Soma P Gondane	30
11	THE SIGNIFICANCE OF SANITATION FOR HUMAN HEALTH Mr. Eknath A. Langote* Dipali S. Sangekar**	34
12	SWACHH BHARAT MISSION: AN ANALYTICAL STUDY Mr. Amjat Ismail shaikh	39
13	“STUDY ON IMPACT OF INDUSTRIAL WASTE ON SOCIETY” Dr. Rahul R. Mane	43
14	MANUAL SCAVENGING AND THE ISSUE OF CASTE SYSTEM IN MULK RAJ ANAND’S ‘UNTOUCHABLE’ Rizwana Khatoon	45
15	ROLE OF NON GOVERNMENT ORGANIZATIONS (NGOs) IN SANITATION AND HEALTH Shinde Mira D.	48
16	ESSENTIAL AND IMPORTANT ROLE OF DIFFERENT TYPES OF NGO’S IN PROTECTING ENVIRONMENT AND HEALTH Shinde S.Y* Kokane J.P**	54

17	“ROLE OF PANCHAYAT RAJ IN SWACHHATA ABHIYAN” Dr. R. K. Kale* Shinde Sopan Maroti**	58
18	THE IMPACT OF WATER AND SANITATION PRACTICES ON HEALTH OF WOMEN IN RURAL VAIJAPUR Dr. S. K. Rathod* Dr. R. B. Kale** Miss. A. K. Sakhare***	63
19	सतत् पोषणीय विकास : प्रमुख मुद्दे एवं चुनौतियाँ डॉ. आलोक कुमार पाण्डेय* डॉ. संजय कुमार साहु**	71
20	गांवों में स्वच्छ भारत अभियान का समाजशास्त्रीय विश्लेषण (उत्तराखण्ड के चम्पावत जिले के चम्पावत तहसील के जूप पटुआ गांव के विशेष संदर्भ में) डॉ. कवलजीत कौर	74
21	महात्मा गांधी और स्वच्छ भारत डॉ. पुरुषोत्तम मनगटे	80
22	स्वच्छता एवं पर्यावरणीय समस्याओं में लोककला तथा नाटकों का योगदान देवरे रामेश्वर गिरधर	83
23	जल प्रदूषण आणि आरोग्य डॉ. ज्योती सुभाषराव धायगुडे	87
24	उसतोड कामगार महिला आणि स्वच्छता व आरोग्य प्रा. संतोष विश्वनाथ यादव	90
25	स्वच्छता आणि मानवी आरोग्य श्री. भागवत दगडुबा गोरे	94
26	पर्यावरणीय चळवळीत महिलांचे योगदान डॉ. गितांजली सदाशिवराव मोटे	97
27	शहर स्वच्छतेत कचरा वेचकांची भूमिका : विशेष संदर्भ पुणे शहर किरण नाईकनवरे* डॉ. अशोक एक्कलदेवी**	100
28	स्वच्छ भारत अभियान, शासन व सामान्य जनतेची भूमिका - एक अभ्यास डॉ. दत्ता एम. तंगलवाड	105
29	भारतातील शाश्वत विकास : समस्या आणि आव्हाने.	108

	सरगर सुंदर प्रकाश	
30	शाश्वत विकास आणि भारत श्री. सुरवसे शिवाजी आप्पा	113
31	भारतातील शेती क्षेत्रावरील अवलंबित्व डॉ. योगेश बाबासाहेब कवडे	118
32	स्वच्छता आणि पर्यावरण अंजली मधुकर भंडारे	121
33	पर्यावरणाचा असमतोल एक सामाजिक समस्या डॉ. भरत मसाजी कांबळे	124
34	भारतातील ग्रामीण स्वच्छता आणि आरोग्य डॉ. गांधी हरिभाऊ बानायत	127
35	स्वच्छता जनजागृतीमध्ये समाज माध्यमांची भूमिका डॉ. गोपाल गांगर्डे	130
36	निर्मल भारत अभियाना अंतर्गत स्वच्छता अभियान: एक समाजशास्त्रीय आकलन डॉ. भगवान सुरेश मनाळ	134
37	सार्वजनिक ग्रामस्वच्छतेचे अग्रदूत: संत गाडगेबाबा” डॉ. भारत बापू बिचितकर	139
38	स्वच्छता आणि पर्यावरणीय समस्या डॉ. माया बापूराव मसराम	143
39	ग्राम स्वच्छता अभियानाच्या संदर्भात जैन्याळ गावाचे व्यष्टी अध्ययन: एक समाजशास्त्रीय अभ्यास डॉ. राज पी. चव्हाण* प्रा. सोनिया चव्हाण**	147
40	संत गाडगेबाबा ग्रामस्वच्छता अभियानातून निरोगी आरोग्य संदर्भात अभ्यास डॉ. राजू शेषराव पोपळघट* डॉ.संजीवकुमार सूर्यकांत पांचाळ**	153

41	ग्रामस्वच्छता अभियानातील शौचालयाचा इतिहास व भारतातील सद्यस्थितीचा अभ्यास डॉ. राजू शेषराव पोपळघट	156
42	आदिवासींचे पर्यावरणीय प्रश्न डॉ. संजय गंगाराम सुरेवाड	160
43	स्वच्छता आणि आरोग्य यांचा परस्पर संबंध - एक आढावा डॉ. सुनंदा एकनाथराव आह्नेर	164
44	पंचायतराज आणि आरोग्य अभियान डॉ. चांगदेव निवृती मुंढे	168
45	ग्रामीण स्वच्छ भारत अभियान डॉ. साईनाथ राधेशाम बनसोडे	172
46	स्वच्छतेचे प्रसारक संत गाडगेबाबा आणि शालेय शिक्षण तेजस्विनी रामदास तारू	174
47	स्वच्छ भारत अभियान : एक अभिनव उपक्रम प्रकाश साहेबराव काळवणे	177
48	महात्मा गांधी यांचे स्वच्छते विषयक विचार डॉ. गणेश तुकाराम मोकामरे	179
49	राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज यांचे ग्रामस्वच्छता व ग्रामआरोग्याबाबत विचार डॉ. प्रल्हाद दत्तराव भोपे	181
50	पंचायतराजच्या माध्यमातून ग्रामस्वच्छता प्रा. धिमधिमे के. एम* डॉ. गोविंद बावस्कर**	187
51	ग्रामस्वच्छता आणि महात्मा गांधी प्रा. डी.एन. रिठे	190
52	स्वच्छ भारत - अभियान डॉ. आर. डी. खताळ	192
53	स्वच्छ भारत अभियान बंडू पाटेकर	194

54	महाराष्ट्र राज्य शासनाच्या स्वच्छता योजना: एक आढावा बालासाहेब सखाराम जोगदंड	198
55	स्वच्छता आणि पर्यावरण संवर्धन महादेव सोपानराव घाटूळ	201
56	स्वच्छ भारत अभियानात सोशल मीडियाची भूमिका युवराज तेजराव वाघ	203
57	कोविड-19 महामारी आणि ग्रंथालयाचे बदलते स्वरूप श्री. ससाणे रजनीकांत अरुण	205
58	स्वच्छ भारत मिशन श्री. श्रीराम अर्जुन वाघ	209
59	स्वच्छ भारत मिशन एक चिकित्सक अभ्यास सुशील सुरेश जामकर	212
60	स्वच्छता आणि महिलांच्या समस्या स्वाती आश्रुबा देवतर्षे	216
61	स्वच्छता व भारतीय जातिव्यवस्था: जागतिकीकरणाच्या परिप्रेक्ष्यातून डॉ. देवराज दराडे* डॉ. जयसिंग सिंगल** डॉ. शारदा खेडकर***	219
62	स्वच्छता, आरोग्य आणि विकास : एक समाजशास्त्रीय दृष्टीकोन प्रा. ईश्वर लक्ष्मण राठोड	223
63	पर्यावरण संवर्धन आणि समाज एक अध्ययन डॉ. डी. के. कदम	226
64	ग्रामीण विकासात स्वच्छता अभियानाचे योगदान डॉ. तुकाराम रा. फिसफिसे	229
65	वैयक्तिक स्वच्छता आणि आरोग्य यांचा चिकित्सक अभ्यास डॉ. शशिकांत परळकर	232
66	स्वच्छता आणि भारतीय जाती व्यवस्था डॉ. विठ्ठल स. जाधव	235

67	मराठी समाजभाषा डॉ. समाधान इंगळे	240
68	समाज प्रबोधक परिणामकारक संगीत अमरजीत राम बाहेती	242
69	स्वच्छता आणि धर्म: बौद्ध धम्माच्या संदर्भाने डॉ. धम्मानंद श्रीरंग गायकवाड	245
70	स्वच्छ भारत मिशन ग्रामीण या योजनेचे वित्तीय विश्लेषणात्मक एक अभ्यास विशेष संदर्भ बुलडाणा जिल्हा कालावधी सन 2014-2015 ते सन 2019-2020 ज्ञानेश्वर अंबादास वाकोडे* डॉ. पी. व्ही. मेश्राम**	248
71	परिसराची स्वच्छता व सार्वजनिक आरोग्य डॉ. संजीवकुमार सूर्यकांत पांचाळ	253
72	स्वच्छ भारत अभियानातील ग्रामीण लोकसहभाग लव्हाळे दत्ता रामनारायण	258
73	स्वच्छता आणि आरोग्य डॉ. दत्तात्रय प्रभुराव मुंढ	260
74	ग्रामीण विकास प्रकियेत संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियानाची भूमिका डॉ. विठ्ठल भिमराव मातकर	263
75	स्त्री भ्रुणहत्या : समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून अध्ययन डॉ. गजानन खंडू सोनुने	266
76	स्वच्छता अभियानात पंचायतराज ची भूमिका डॉ. आबासाहेब आर. कसबे	269
77	भारतीय स्वच्छता विषयक सुधारणा : एक सामाजिक दृष्टिकोन डॉ. एस. के. बल्लोरे	272
78	स्वच्छता आणि आरोग्य शीला विठ्ठलराव डोंगरे	276

79	भारतातील शाश्वत विकासाचे महत्व आणि आव्हाने प्रा. पोकळे एस.एम.	278
80	सामाजिक स्वच्छतेविषयी जनतेमध्ये जागरूकता निर्माण करणारे पथनाट्य स्वच्छ भारत, सुंदर भारत सुनिल सदाशिवराव कांबळे	281
81	स्वच्छता आणि महिलांच्या समस्या तांदळे गोविंदा अनिलराव* डॉ. प्रकाश तुकाराम शिंदे**	285
82	स्वच्छ भारत मिशन कार्यक्रमाचे मूल्यमापन डॉ. ए. आर. वागडव	288
83	स्वच्छ भारत अभियानाची फलनिष्पत्ती: नागपूर शहराच्या संदर्भात डा. विनोद खेडकर	292